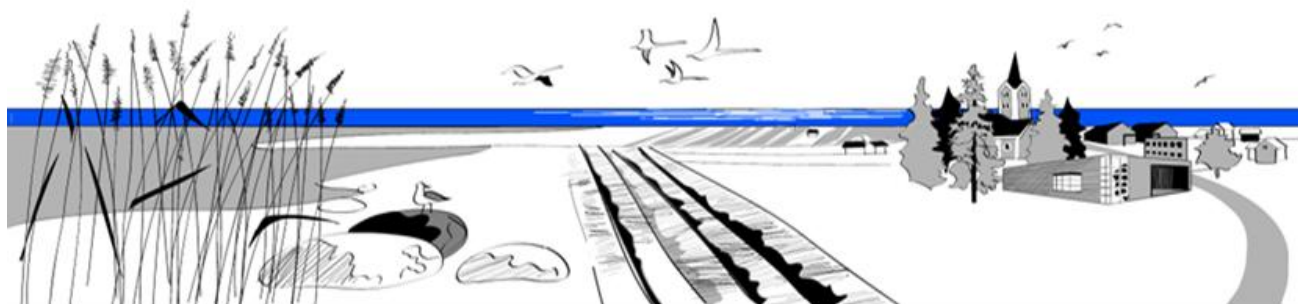

Lumijoki
Arjen luksusta

Konserniohje

Lumijoen kunta

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Konsernijohdon tehtävät ja vastuut	2
3. Konserniyhtiöiden hallinnointi ja ohjeistus	2
3.1 Hallitusten kokoonpano ja nimittäminen	3
3.2 Omistajapolitiikan toteuttaminen	3
4. Raportointi ja seuranta	3
4.1 Raportointivelvollisuus	3
4.2 Seurannan välineet	4
5. Riskienhallinta	5
6. Talouden ohjaus	5
7. Hyvä hallinto ja eettiset periaatteet	6
8. Voimaantulo	7

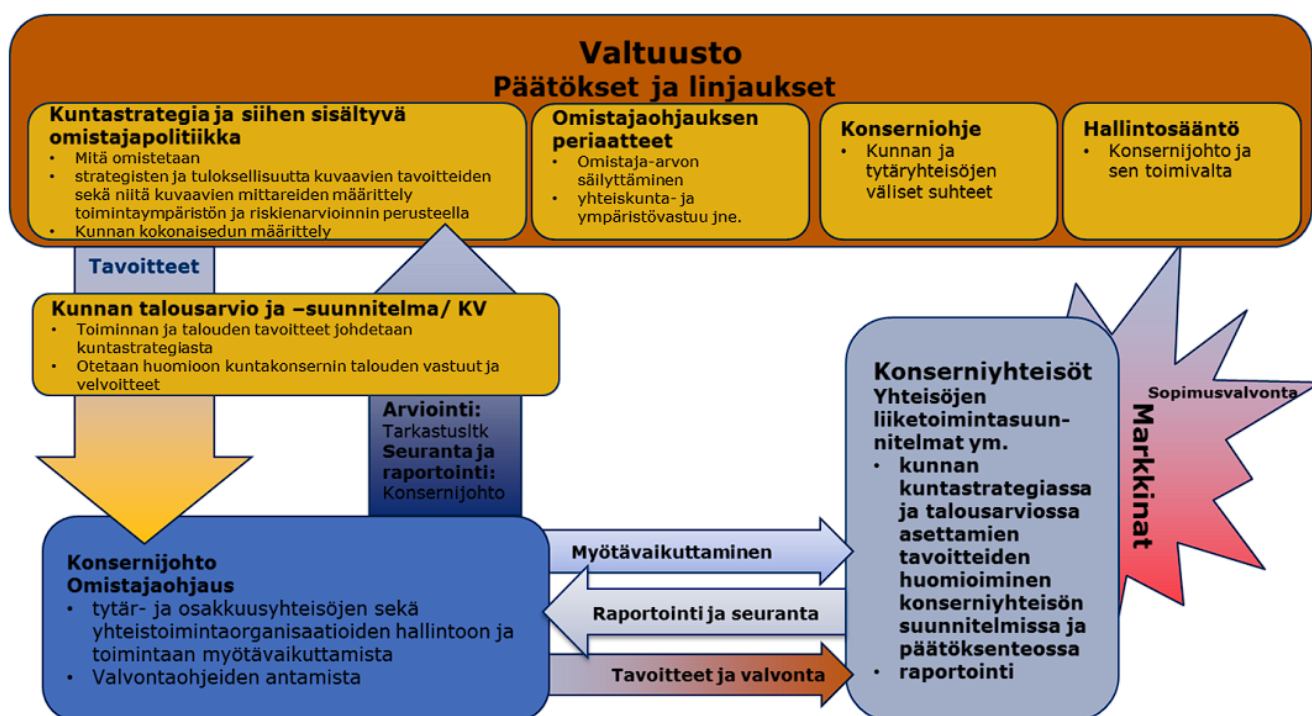
Hyväksytty Kvalt xx.x § x
Voimassa 1.1.2026 alkaen

1. Johdanto

Tämän konserniohjeen tarkoituksena on määritellä Lumijoen kunnan omistamien tai määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen ja -yhtiöiden (jäljempänä konserniyhtiöt) ohjauksen, seurannan ja valvonnan periaatteet. Konserniohje toimii välineenä kunnan strategisten tavoitteiden johdonmukaisessa toteuttamisessa koko konsernin tasolla. Ohje sitoo kunnan edustajia yhtiöiden hallintoelimissä sekä kunnan viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä.

Konsernijohto ja sen tehtävät Kuntalain 48 §:n mukaan kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus, kunnanjohtaja ja muut hallintosäännössä määrätty viranomaiset. Konsernijohtoon kuuluvien välillä määrätään hallintosäännössä. Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa konserniohjauksesta eli omistajaohjauksen toteuttamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä valtuuston päätösten mukaisesti. Konsernivalvonta on tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia sekä riskienhallintajärjestelmien toimivuuden seuranta.

Omistajapolitiikka on osa kuntalain 37 §:n tarkoittamaa kuntastrategiaa, jonka valtuusto hyväksyy. Omistajapolitiikassa määritetään, missä kunnan on perusteltua olla omistajana ja sijoittajana. Omistajapolitiikassa asetetaan kriteerit, joilla arvioidaan omistuksen vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta. Omistajapolitiikka linjaa omistajaohjauksen sisältöä ja konkretisoituu konserniyhteisöille kunnan talousarviossa asetettuina tavoitteina.

Kuvio 1. Konserniohjaus kuntakonsernissa

Kuntaliitto "Kunnan konserniohje 2017"

2. Konsernijohtoon tehtävät ja vastuut

Lumijoen kunnan konsernijohtoon kuuluvat kunnanjohtaja ja kunnanhallitus. Konsernijohtoon keskeisiä tehtäviä ovat:

- konserniyhtiöiden toiminnan strateginen ohjaus,
- kunnan tavoitteiden välittäminen yhtiöille,
- konsernivalvonnan järjestäminen ja varmistaminen,
- riskienhallinnan kokonaisohjaus konsernissa,
- omistajapoliittisten linjausten valmistelu ja toteutus.

Konsernijohto vastaa myös siitä, että yhtiöiden toiminta tukee Lumijoen kunnan pitkän aikavälin taloudellista kestävyyttä ja kuntastrategiassa asetettuja tavoitteita.

3. Konserniyhtiöiden hallinnointi ja ohjeistus

Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kunnan osakkuusyhteisöissä kunnan edustajien tulee pyrkiä siihen, että kunnan konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä. Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja säätiöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Lumijoen Kunnan kuntakonserniin kuuluvat seuraavat kunnan määräysvallassa olevat yhteisöt:

Lumijoen Kartano Oy 100 % tytäryhteisö
Lumijoen Vesi Oy 75,05 % tytäryhteisö

Kunnan osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteisyyttä ja osakkuusyhteisyyttä.

Lumijoen kunnan osakkuusyhteisöjä ovat seuraavat yhteisöt:

Lumijoen kuitu Oy 49 % osakkuusyhteisö
As Oy Lumijoen Hopiakujat 35 % yhdistelemätön osakkuusyhteisö
As Oy Lumijoen Jokivainio 18,7 % omistusyhteisö.
As Oy Lumijoenrivi 12,48 % osana Pehkosen rahastoa.
Ruutikunnat Oy 11,0 %
Ruutikangas Oy 8,57 %

Kunta on mukana seuraavissa in-house yhtiöissä:

Joki- ICT Oy 0,01 %
Monetra Oulu Oy 0,06 %

Kunta on jäsenenä seuraavissa kuntayhtymissä:

Koulutuskuntayhtymä OSAO 0,84 %
Pohjois-Pohjanmaan liitto 0,36 %

3.1 Hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Kunnanhallitus päättää hallitusjäsen ehdokkaidensa nimeämisestä osakkuus- ja tytäryhteisöjen yhtiökokouksiin ja hallituksiin. Tytäryhteisöjen hallituksiin nimetään kuntakonsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua. Tytäryhteisöjen hallituksella tulee kollektiivina olla toimialan tuntemuksen lisäksi riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Nimityksissä otetaan huomioon seuraavat periaatteet:

- osaaminen ja ammattitaito erityisesti talouden, johtamisen ja toimialan tuntemuksen osalta,
- riippumattomuus ja esteettömyys,
- tasapuolisuus ja hyvä hallintotapa.

Hallitusjäsenten tulee sitoutua konserniohjeeseen ja omistajan linjauksiin.

Konserniyhtiön hallituksen on perusteltua myöntää konsernijohtoon kuuluvalla erikseen nimetylle henkilölle läsnäolo- ja puheoikeus tytäryhteisön kokouksiin, jotta konsernijohtoon aktiivinen rooli konserniyhteisöjen ohjaamisessa voisi toteutua ja välitön tiedon välittyminen kunnan ja konserniyhteisön välillä voisi varmistua.

3.2 Omistajapolitiikan toteuttaminen

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa sekä muiden kunnan määräysvallassa olevien yhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

Konserniyhtiöiden hallitusten jäsenten tulee varmistaa, että:

- yhtiö noudattaa kunnan strategisia ja taloudellisia linjauksia,
- yhtiön taloutta hoidetaan pitkäjänteisesti ja vastuullisesti,
- yhtiö raportoi toiminnastaan ajantasaisesti konsernijohtolle.

Omistajaohjaus toteutuu erityisesti talousarviokäsittelyn, tulosohjauksen, vuosittaisten tulostavoitteiden asettamisen sekä konsernijohtamisen kokousten kautta.

Kunnan luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti konsernijohtolle tai kunnan kirjaamoon. Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamia tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

4. Raportointi ja seuranta

4.1 Raportointivelvollisuus

Konserniyhtiöiden on toimitettava kunnalle:

- tilinpäätös ja toimintakertomus vuosittain,

- osavuositarkastukset vähintään kaksi kertaa vuodessa,
- talousarvioehdotus ja investointisuunnitelma,
- olennaiset tiedot riskitekijöistä, taloudellisista muutoksista ja merkittävistä sopimuksista.

Raportointi toteutetaan konsernijohtoon ohjeistamalla tavalla ja muodossa.

Konsernin yhteisön hallituksen/hallituksen puheenjohtajan/toimitusjohtajan on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa kirjallinen kunnan/konsernijohtoon kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntaan
- hallituksen yhtiökokoukselle tekemästä voitonjakoehdotuksesta
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä ja sen muutokset
- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset
- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.

4.2 Seurannan välineet

Kunta seuraa konserniyhtiöitä muun muassa:

- talous- ja tunnuslukuanalyysin,
- säännöllisin yhteistyöpalaverien,
- konsernitiilinpäätöksen laatimisen kautta.

Seurannan tavoitteena on varmistaa, että yhtiöt toimivat tehokkaasti, tarkoituksenmukaisesti ja konsernin edun mukaisesti.

Tarkastuslautakunnalla ei ole oikeutta saada tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja suoraan tytäryhteisöjen toimielimiltä tai vastuuhenkilöiltä. Tarkastuslautakunnan tietojensaantioikeus tytäryhteisöistä rajoittuu kuntalain 124 §:n mukaan konsernijohtoon raportointiin ja muihin kunnan viranomaisien hallussa oleviin asiakirjoihin. Tarvittaessa kunta voi käyttää omistajanvaltaa tarpeellisten asiakirjojen saamiseksi tytäryhteisöiltä. Konserniohjeeseen voidaan myös kirjata, että tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää ja saada yhtiöltä tietoja konserniyhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumisen arvioimiseksi, jolloin tiedonsaantioikeus perustuu tytäryhteisön hallituksen hyväksymään konserniohjeeseen.

Tarkastuslautakunta laatii suunnitelman konserniyhteisöjen tilintarkastuksen järjestämisestä tilintarkastajaehdokkaiden nimeämistä varten. Kunnanhallitus nimeää tilintarkastajaehdokkaat yhtiökokouksissa ja säätiöiden vuosikokouksissa tehtävää päätöstä varten. Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettaminen tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

5. Riskienhallinta

Konserniyhtiöiden on noudatettava kunnan riskienhallinnan periaatteita. Yhtiöiden tulee:

- tunnistaa ja arvioida keskeiset riskit,
- toteuttaa toimenpiteitä riskien minimoimiseksi,
- raportoida riskeistä konsernijohtolle säännöllisesti.

Kunnan konsernijohto vastaa riskienhallinnan kokonaiskoordinaatiosta ja konsernitason raportoinnista.

Kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi valitaan kunnan tilintarkastusyhteisö, ellei tästä poikkeamiseen ole tytäryhteisöjen suureen lukumäärään tai muuhun tarkastuksen järjestämiseen perustuvaa syytä. Kaikkiin kunnan tytäryhteisöihin tulee valita tilintarkastaja, vaikka yhteisöä koskevat säännökset sallisivat myös toiminnantarkastajan valitsemisen. Asia tulee huomioida yhtiöjärjestyksessä.

Kuntalaissa ei ole säännöksiä sisäisestä tarkastuksesta. Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Sisäinen tarkastus auttaa konsernijohtoa sen riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuuden arvioinnissa ja kehittämisessä. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle saamaansa salassa pidettävää tietoa.

6. Talouden ohjaus

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on

johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista.

Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohtoon tarkemmin määrittelemällä tavalla.

Konserniyhtiöiltä edellytetään:

- talouden suunnitelmallisuutta,
- investointien harkittua toteuttamista,
- yhtiöiden maksuvalmiuden turvaamista,
- velkaantumisen hallintaa.

Kunnanhallitus hyväksyy konserniyhtiöiden merkittävät taloudelliset päätökset omistajaohjauksen mukaisesti.

Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaan varten kunnalle puolivuositain/neljännesvuositain raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoiva viipymättä konsernijohtolle. Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä.

Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa. Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle tiedot konsernitalinpäätöksen laatimista varten. Konsernijohto tai muu konsernijohtoon määrittelemä taho (esim. talousjohto) antaa tarkemmat ohjeet konsernitalinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa

7. Hyvä hallinto ja eettiset periaatteet

Kuntakonsernissa hyväksyttyjä konserniohjeita noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu. Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa

huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet.

Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti konserniohjeessa erikseen mainituille tahoille (esim. kunnan keskushallintoon sekä kunnanjohtajalle). Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

Konserniyhtiöiden on noudatettava hyvää hallintotapaa, avoimuutta ja eettisiä toimintaperiaatteita. Hallituksen jäsenten ja johdon tulee toimia vastuullisesti, objektiivisesti ja yhtiön sekä konsernin kokonaisedun mukaisesti.

8. Voimaantulo

Tämä konserniohje tulee voimaan, kun Lumijoen kunnanvaltuusto sen hyväksyy. Ohje korvaa aiemmat konserniohjeet ja on voimassa toistaiseksi.